

ODPORÚČANIE RADY**z 13. júla 2018,****ktoré sa týka národného programu reforiem Českej republiky na rok 2018 a ktorým sa predkladá stanovisko Rady ku konvergenčnému programu Českej republiky na rok 2018**

(2018/C 320/03)

RADA EURÓPSKEJ ÚNIE,

so zreteľom na Zmluvu o fungovaní Európskej únie, a najmä na jej článok 121 ods. 2 a článok 148 ods. 4,

so zreteľom na nariadenie Rady (ES) č. 1466/97 zo 7. júla 1997 o posilnení dohľadu nad stavmi rozpočtov a o dohľade nad hospodárskymi politikami a ich koordinácii ⁽¹⁾, a najmä na jeho článok 9 ods. 2,

so zreteľom na odporúčanie Európskej komisie,

so zreteľom na uznesenia Európskeho parlamentu,

so zreteľom na závery Európskej rady,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre zamestnanosť,

so zreteľom na stanovisko Hospodárskeho a finančného výboru,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre sociálnu ochranu,

so zreteľom na stanovisko Výboru pre hospodársku politiku,

keďže:

- (1) Komisia 22. novembra 2017 prijala ročný prieskum rastu, čo znamenalo začiatok európskeho semestra pre koordináciu hospodárskych politík na rok 2018. Náležite zohľadnila Európsky pilier sociálnych práv vyhlásený Európskym parlamentom, Radou a Komisiou 17. novembra 2017. Priority ročného prieskumu rastu schválila Európska rada na zasadnutí 22. marca 2018. Komisia 22. novembra 2017 prijala na základe nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 ⁽²⁾ aj správu o mechanizme varovania, v ktorej Českú republiku neurčila za jeden z členských štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vykoná hlbkové preskúmanie.
- (2) Správa o krajine na rok 2018 bola pre Českú republiku uverejnená 7. marca 2018. Posudzoval sa v nej pokrok, ktorý Česká republika dosiahla pri plnení odporúčaní pre jednotlivé krajiny prijatých Radou 11. júla 2017 ⁽³⁾, následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania pre jednotlivé krajiny prijaté v predchádzajúcich rokoch, ako aj pokrok Českej republiky pri dosahovaní jej národných cieľov stratégie Európa 2020.
- (3) Česká republika 30. apríla 2018 predložila svoj národný program reforiem na rok 2018 a svoj konvergenčný program na rok 2018. S cieľom zohľadniť prepojenia medzi nimi sa obidva tieto programy posudzovali súčasne.

⁽¹⁾ Ú. v. ES L 209, 2.8.1997, s. 1.⁽²⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1176/2011 zo 16. novembra 2011 o prevencii a náprave makroekonomických nerovnováh (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 25).⁽³⁾ Ú. v. EÚ C 261, 9.8.2017, s. 1.

- (4) Príslušné odporúčania pre jednotlivé krajiny boli zohľadnené v programovaní európskych štrukturálnych a investičných fondov (ďalej len „EŠIF“) na obdobie rokov 2014 – 2020. Podľa článku 23 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013⁽¹⁾ platí, že ak je to potrebné na podporu vykonávania príslušných odporúčaní Rady, Komisia môže požiadať členský štát, aby preskúmal svoju partnerskú dohodu a príslušné programy a navrhol ich zmeny. Komisia poskytla ďalšie informácie o tom, ako bude využívať toto ustanovenie, v usmerneniach k uplatňovaniu opatrení spájajúcich účinnosť EŠIF s riadnou správou hospodárskych záležitostí.
- (5) Česká republika v súčasnosti podlieha preventívnej časti Paktu stability a rastu. Vláda vo svojom konvergenčnom programe na rok 2018 plánuje v rokoch 2018 až 2021 dosiahnuť celkový rozpočtový prebytok. Počas celého programového obdobia sa aj naďalej s rezervou dodržiava strednodobý rozpočtový cieľ, ktorým je štrukturálny deficit vo výške 1,0 % HDP. Na základe konvergenčného programu na rok 2018 sa očakáva, že pomer dlhu verejnej správy k HDP do roku 2021 postupne klesne na 29,9 %. Makroekonomický scenár, na ktorom sa zakladajú tieto rozpočtové prognózy, je realistický. Zdá sa, že riziká ohrozujúce dosiahnutie rozpočtových cieľov sú vo všeobecnosti vyvážené, pričom sa očakáva oživenie verejných investícií a ďalší rast miezd vo verejnom sektore. Na základe prognózy Komisie z jari 2018 sa predpokladá, že štrukturálne saldo sa zníži približne na 0,9 % HDP v roku 2018 a 0,2 % HDP v roku 2019, a zostane tak nad úrovňou strednodobého rozpočtového cieľa. Rada celkovo zastáva názor, že Česká republika v rokoch 2018 a 2019 podľa predpokladov dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu.
- (6) Pokiaľ ide o fiškálnu udržateľnosť, Česká republika z dlhodobého hľadiska naďalej čelí stredne vysokým rizikám. Zatiaľ čo pre zdravotnú a dlhodobú starostlivosť sú problémom náklady na starnutie obyvateľstva, osobitnú pozornosť si vyžadujú zmeny dôchodkového systému. Aktualizované prognózy výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva poukazujú na vyšší nárast, než bolo uvedené v správe o starnutí obyvateľstva z roku 2015. Dôchodkové výdavky podľa očakávaní narastú z 8,2 % HDP v roku 2016 na 10,9 % HDP v roku 2070. Tento očakávaný vyšší nárast dôchodkových výdavkov je odzrkadlením hlavne horného obmedzenia zákonného veku odchodu do dôchodku na 65 rokov. V skutočnosti nie je naviazanie zákonného veku odchodu do dôchodku na strednú dĺžku života automatické; namiesto toho má vláda počínajúc rokom 2019 každých päť rokov tento strop preskúmať. Keďže tieto preskúmania veku odchodu do dôchodku sú ponechané na voľné uváženie vlády, v súčasných prognózach dôchodkových výdavkov sa s nimi nepočíta. Indexácia dôchodkov je teraz navyše veľkorysejšia, keďže sa do nej namiesto pôvodných 33 % aktuálne premieta 50 % rastu reálnych miezd. Vplyv týchto zmien na výdavky bude v roku 2070 predstavovať dva percentuálne body HDP. Ukazovatele udržateľnosti sa zároveň zhoršujú aj v dôsledku ďalších zmien, o ktorých sa momentálne diskutuje, ako napríklad zvýšenie základnej výšky dôchodkov a vyššie dôchodky pre starších dôchodcov. Pokiaľ ide o verejné výdavky na zdravotnú starostlivosť, predpokladá sa, že v dlhodobom horizonte dôjde k ich nárastu o 1,1 percentuálneho bodu HDP, čo je nad úrovňou odhadovaného priemerného nárastu 0,9 percentuálneho bodu pre celú Úniu. V tejto súvislosti existujú náznaky, že pri poskytovaní ambulantnej i nemocničnej starostlivosti dochádza k neefektívnemu využívaniu zdrojov.
- (7) Nový zákon o fiškálnej zodpovednosti, ktorý je v platnosti od začiatku roka 2017, výrazne posilnil fiškálny rámec Českej republiky a na základe neho bola vytvorená nezávislá fiškálna rada. Návrh zákona o nezávislom audite sa momentálne nachádza v medzirezortnom pripomienkovom konaní a jeho cieľom je riešiť zatiaľ nerealizovanú transpozíciu smernice Rady 2011/85/EÚ⁽²⁾.
- (8) Česká národná banka môže pre hypotekárne úvery odporúčať makroprudenciálne limity, no jej právomoci v oblasti ukladania sankcií sú len obmedzené, pretože nemá formálnu právomoc vynucovať ich. Hoci české banky spĺňajú určité súhrnné limity, nedodržiavajú v plnej miere usmernenia Českej národnej banky z roku 2016. Závazné legislatívne limity by pravdepodobne zvýšili úroveň dodržiavania zo strany českých bánk, čím by sa zabezpečila finančná stabilita a znížili by sa riziká pre veriteľov. O legislatívnom návrhu, ktorým sa mení zákon o Českej národnej banke, sa podľa očakávaní bude v parlamente diskutovať v roku 2018.
- (9) Česká republika naďalej čelí výzvam v oblasti zvyšovania transparentnosti a efektívnosti verejného obstarávania a predchádzania korupcii. Hoci na zlepšenie rámca pre verejné obstarávanie boli prijaté určité kroky, úroveň hospodárskej súťaže naďalej vyvoláva obavy, pretože takmer v polovici všetkých verejných súťaží je predložená iba jediná ponuka. Uzákonenie povinného využívania elektronických postupov má zároveň potenciál posilniť transparentnosť a efektívnosť. České orgány investovali do štátnej platformy pre elektronické obstarávanie s názvom „národný elektronický nástroj“, ktorá by sa mala stať používateľsky čoraz ústretivejšou a spoľahlivejšou, pričom na českom trhu fungujú aj súkromné platformy. Existuje stále výrazný priestor na odstránenie administratívnych prekážok a využitie potenciálu súhrnného a strategického verejného obstarávania, čím by sa dosiahla

⁽¹⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 1303/2013 zo 17. decembra 2013, ktorým sa stanovujú spoločné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde, Európskom poľnohospodárskom fonde pre rozvoj vidieka a Európskom námornom a rybárskom fonde a ktorým sa stanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde, Kohéznom fonde a Európskom námornom a rybárskom fonde, a ktorým sa zrušuje nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 (Ú. v. EÚ L 347, 20.12.2013, s. 320).

⁽²⁾ Smernica Rady 2011/85/EÚ z 8. novembra 2011 o požiadavkách na rozpočtové rámce členských štátov (Ú. v. EÚ L 306, 23.11.2011, s. 41).

lepšia hodnota za verejné peniaze. Tak ústredné, ako aj miestne orgány začali podnikať cielené iniciatívy na výškolenie personálu, ktorý sa zúčastňuje na postupoch obstarávania. Zásadným problémom je však naďalej zriaďovanie spoločných opatrení pri obstarávaní a nadobúdanie špecializovaných odborných znalostí v určitých oblastiach. Obavy u podnikov a verejnosti navyše stále vyvoláva korupcia a úplatkárstvo. Hoci došlo k prijatiu niekoľkých zásadných reforiem protikorupčnej stratégie, niektoré oblasti sa stále neriešia.

- (10) Výkonnosť elektronickej verejnej správy je naďalej pod priemerom Únie, no došlo k prijatiu relevantných legislatívnych opatrení, ktorých cieľom je zabezpečiť zvyšovanie prístupnosti a dostupnosti týchto služieb. V roku 2018 budú podľa očakávaní prijaté určité rozsiahle iniciatívy, no ich úspech bude závisieť od schopnosti orgánov zvyšovať povedomie o nich a poskytovať používateľsky nenáročné riešenia.
- (11) Investície brzdí určitá miera administratívneho a regulačného zaťaženia. Toto zaťaženie sa týka hlavne vybavovania stavebných povolení a zložitosti daní. Zároveň však treba uznať, že orgány prijali novelu stavebného zákona, ktorá zjednodušuje postup získavania stavebného povolenia tak, že do územného rozhodnutia alebo spoločného územného a stavebného povolenia začleňuje posudzovanie vplyvov na životné prostredie. Ostáva však otázne, či by sa tým zároveň mohli zjednodušiť postupy aj pri veľkých infraštruktúrnych projektoch, keďže do tohto systému spoločných povolení neboli zahrnuté rozličné iné oprávnenia. Zmena existujúceho zákona, ktorý upravuje výstavbu dopravnej infraštruktúry, je v súčasnosti predmetom diskusie v parlamente. Hoci s cieľom zlepšiť výber daní došlo v daňovom systéme k zmenám, daňové predpisy a sadzby sú čoraz vyššie na zozname problematických oblastí pre podnikanie. Nová vláda ohlásila možné zmeny, ktorých cieľom má byť zvýšenie transparentnosti daňového systému a jeho zjednodušenie vrátane prebiehajúceho úsilia o modernizáciu právnych predpisov v oblasti dane z príjmu. Náklady na dodržiavanie právnych predpisov sa mierne zvýšili a stále sú nad priemerom Únie. Hoci daň z pridanej hodnoty prináša dodatočné daňové príjmy, v dôsledku kontrolného výkazu pre daň z pridanej hodnoty došlo k predĺženiu času potrebného na splnenie daňových požiadaviek. Napriek výraznému zníženiu počtu hodín potrebných na splnenie daňových predpisov oproti minulosti sa Česká republika stále nachádza na hornom konci stupnice. Nové znížené sadzby dane z pridanej hodnoty môžu navyše skomplikovať systém dane z pridanej hodnoty, a to najmä pre malé a stredné podniky.
- (12) Hoci sa české hospodárstvo posúva smerom k činnostiam zameraným na vysokú úroveň znalostí, stále existuje niekoľko problematických miest, ktoré sťažujú rozvoj v oblasti dobrého fungovania výskumu a inovácií. Primárnym motorom nárastu investícií do výskumu a vývoja v podnikateľskej sfére sú priame zahraničné investície. Výdavky na výskum a vývoj zo strany domácich firiem za posledné dva roky poklesli. Napriek výrazným verejným investíciám do výskumu a vývoja nedosahujú výsledky Českej republiky svoj potenciál, pokiaľ ide o kvalitu jej verejnej vedeckej základne. Boli prijaté politické opatrenia na vybudovanie väzieb medzi akademickou obcou a podnikmi a zlepšenie výkonnosti verejnej vedeckej základne, no výsledky sú doteraz obmedzené a reformy ešte neboli plne realizované. Správa a riadenie systému výskumu a inovácií navyše ostáva roztrieštená.
- (13) Kvalitné inkluzívne vzdelávanie a odborná príprava majú vzhľadom na rastúce prekážky na českom pracovnom trhu zásadný význam. Výsledky v oblasti vzdelávania naďalej výrazným spôsobom ovplyvňuje sociálno-ekonomické zázemie študentov. Opatrenia v oblasti inkluzívneho vzdelávania ešte stále neboli v plnej miere vykonané, najmä v prípade rómskych detí. Nedostatok kvalifikovaných učiteľov spolu s demografickými prognózami naznačujú, že nábor a udržanie učiteľov môžu byť v budúcnosti problematické. Plánovaný nový systém kariérneho postupu pre učiteľov, v ktorom by sa prepojili pokračujúci profesionálny rozvoj, kariéra a platy, parlament neprijal. Platy učiteľov sú stále nízke v porovnaní s platmi iných pracovníkov s terciárnym vzdelaním, no v nadchádzajúcich rokoch sa počíta s ich ďalším zvyšovaním. Učiteľská profesia je preto pre talentovaných mladých ľudí stále pomerne neatraktívnou voľbou. Úspech reformy na dosiahnutie vyššej miery inkluzívnosti vo vzdelávaní (zavedenej v roku 2016 s podporou z Európskeho sociálneho fondu) bude napokon závisieť od dostupnosti dostatočného a udržateľného vnútroštátneho financovania, ďalšieho odborného vzdelávania učiteľov a pedagogických asistentov a od zvyšovania informovanosti verejnosti o výhodách inkluzívneho vzdelávania.
- (14) Česká republika zaznamenáva dobré výsledky na trhu práce. Zamestnanosť za posledných šesť rokov stabilne stúpa a nezamestnanosť výrazne klesla. Stále je však nedostatočne využitý potenciál žien, osôb s nízkou kvalifikáciou a osôb so zdravotným postihnutím. V prostredí nedostatku pracovnej sily existuje jasný priestor na zvyšovanie ich účasti na trhu práce. Rozdiely v zamestnanosti a v odmeňovaní žien a mužov sú stále vysoké, a to aj napriek nedávnym opatreniam, vďaka ktorým sa rodičovská dovolenka stala flexibilnejšou a vďaka ktorým sa zvýšil počet zariadení starostlivosti o deti. Miera zamestnanosti žien je naďalej výrazne pod mierou zamestnanosti mužov. Materstvo má stále zásadný vplyv na účasť žien na trhu práce, s čím súvisí aj nízka dostupnosť cenovo dostupnej starostlivosti o deti, nárok na dlhú rodičovskú dovolenku, nízka miera využívania flexibilných pracovných mechanizmov a nedostatok zariadení dlhodobej starostlivosti. V roku 2016 bolo v zariadeniach formálnej starostlivosti o deti len 4,7 % detí do troch rokov. Hoci na osoby s nízkou kvalifikáciou pripadá malé percento populácie, miera ich zamestnanosti je výrazne pod úrovňou zamestnanosti osôb so strednou a vysokou kvalifikáciou. Podobne aj miera zamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím je pod priemerom Únie, a to aj napriek rekordne nízkej všeobecnej miere nezamestnanosti a nedostatku pracovnej sily na trhu práce. To by

mohlo byť dôvodom na to, aby sa začal využívať doposiaľ nevyužitý potenciál osôb so zdravotným postihnutím. V dôsledku obmedzenej kapacity verejné služby zamestnanosti v súčasnosti nedokážu poskytovať uchádzačom o zamestnanie nepretržitú individualizovanú podporu. K zvýšeniu ekonomickej aktivity týchto skupín by prispelo posilnenie informačnej a aktivačnej kapacity verejných služieb zamestnanosti v spojení s účinnými a dobre cieleňými aktívnymi politikami trhu práce a individualizovanými službami. Iniciatívy na zvyšovanie úrovne zručností (vrátane digitálnych zručností) by mohli zlepšiť prístup na trh práce.

- (15) Komisia vykonala v kontexte európskeho semestra na rok 2018 komplexnú analýzu hospodárskej politiky Českej republiky, ktorú uverejnila v správe o tejto krajine na rok 2018. Zároveň posúdila konvergenčný program na rok 2018, národný program reforiem na rok 2018 a následné opatrenia v nadväznosti na odporúčania adresované Českej republike v predchádzajúcich rokoch. Komisia zohľadnila nielen ich význam pre udržateľnú fiškálnu a sociálno-ekonomickú politiku v Českej republike, ale aj rozsah ich súladu s pravidlami a usmerneniami Únie vzhľadom na potrebu posilniť celkovú správu hospodárskych záležitostí Únie zabezpečením vstupov na úrovni Únie do budúceho vnútroštátneho rozhodovania.
- (16) Rada na základe tohto posúdenia preskúmala konvergenčný program na rok 2018 a zastáva názor ⁽¹⁾, že Česká republika podľa predpokladov dodrží ustanovenia Paktu stability a rastu,

TÝMTO ODPORÚČA, aby Česká republika v rokoch 2018 a 2019 prijala opatrenia s cieľom:

1. Zlepšiť dlhodobú fiškálnu udržateľnosť, najmä udržateľnosť dôchodkového systému. Riešiť nedostatky v postupoch verejného obstarávania, najmä presadzovaním kvality v hospodárskej súťaži a vykonaním protikorupčných opatrení.
2. Znížiť administratívne zaťaženie pri investovaní, a to aj urýchlením postupov na získanie povolenia pri infraštruktúrnych prácach. Odstrániť problémové miesta, ktoré bránia výskumu, vývoju a inováciám, najmä zvýšením inovačnej kapacity domácich firiem. Posilniť kapacitu systému vzdelávania, aby poskytoval kvalitné inkluzívne vzdelávanie, a to aj podporou učiteľskej profesie. Podporiť zamestnanosť žien, osôb s nízkou kvalifikáciou a osôb so zdravotným postihnutím, a to aj zlepšením účinnosti aktívnych politik trhu práce.

V Bruseli 13. júla 2018

Za Radu
predseda
H. LÖGER

⁽¹⁾ Podľa článku 9 ods. 2 nariadenia (ES) č. 1466/97.